

Motion till riksdagen 2006/07:Ub270

av Lars Ohly m.fl. (v)

Barnkultur

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att kravet på kommunerna att hålla kultur- och musikskolor förs in i skollagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att bestämmelserna om skolbibliotek förs över från bibliotekslagen till skollagen.

2 Bakgrund

Knappt varannan elev tycker att det är roligt att läsa böcker i skolan. Barn från mindre kommuner har sämre möjligheter än de från storstäder att få tillgång till kultur i skolan, enligt en rapport hösten 2006 från Barnombudsmanen (BO). Men det tydligaste resultatet i BO:s undersökning är att flickors önskemål inte tillgodoses lika mycket som pojkars, dessutom känner sig eleverna i liten utsträckning delaktiga i kulturaktiviteterna. BO menade att man riskerar att göra satsningar på barnkultur som inte möter barns önskemål.

Aktionsgruppen för barnkultur, den kommitté som tillsattes hösten 2004 med uppdrag att lämna förslag på hur barnkulturens ställning kan stärkas, delredovisade sitt uppdrag (SOU 2006:45) med en kartläggning av den offentligt finansierade kulturen för barn *"Det ser lite olika ut..."* och slutredovisade det i april 2006 med betänkandet *Tänka framåt men göra nu. Så stärker vi barnkulturen* (SOU 2006:45).

I en motion hösten 2002, Barnkulturens ställning, föreslog Vänsterpartiet en utredning av barnkulturens ställning i landet, en kommitté som också skulle lägga fram förslag till åtgärder. Där skrev vi bl.a.:

Hur ser då barnens vardag ut i Sverige i dag, t.ex. i förhållande till kraven i FN:s barnkonvention, att alla barn ska ha rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet? Hur rimmar detta med höga avgifter till musik- och kulturskolornas undervisning, med att det i många förskolor

Fel! Okänt namn på

finns ett minimalt bokbestånd och i många skolor fattas skolbibliotek? Skolbiblioteken ska, enligt bibliotekslagen, stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur – de ska skänka läsglädje. Men finns det tillräckligt med böcker och finns det personal som kan hjälpa eleverna att hitta rätt? ... Har de barn som kommer från socialt belastade miljöer någon möjlighet att bli sedda och tillgodosedda? Hur ser det ut för barn från invandrade familjer och hur har flickorna det i förhållande till pojkarna? Är skolornas budgetar tillräckliga för att barnen ska få se minst en teaterföreställning och en dansföreställning varje läsår – eller ens under hela grundskoletiden? Är museerna pedagogiskt anpassade och spännande för barnen att besöka? Hur används filmen i skolan?

För de lite äldre barnen – finns det lokaler för dem att träffas i och spela musik, repa, träna dans och teater? Finns det multikulturell kompetens i skolan, på biblioteket, i kulturskolan? Hur ser det ut med det kulturella utbudet för barn som bor i glesbygd eller för dem som är funktionshindrade?.

Tack vare Barnombudsmannens och Aktionsgruppens undersökningar vet vi nu att vi hade rätt i många av våra farhågor – och vi vet också att det är mycket vi inte vet och att det behövs mer forskning.

3 Ett handslag för barnkulturen

Vänsterpartiet har tagit intryck av utredningsresultaten och ser Aktionsgruppens förslag som konstruktiva och viktiga att ta till vara. Vi föreslår därför i enlighet med betänkandet *Tänka framåt, men göra nu* ett Handslag för barnkulturen, en motsvarighet till det Handslag för idrotten som under tre år fått sammanlagt cirka en miljard kronor från Svenska Spels överskott. Projektet tar till vara lokala förutsättningar och kunskaper och är därigenom en god förebild för ett Handslag för barnkulturen.

Vi menar att ett Handslag för barnkulturen ska pågå under perioden 2007–2010 och ha en budget på 300 miljoner kronor per år. Kommunerna ska då ges statligt stöd att under tre år utveckla sitt arbete för barns och ungas eget skapande och att utveckla samverkan med det lokala, regionala och nationella kulturlivet. Därefter måste verksamheterna permanentas och gå över i kommunal och regional styrning.

Projektpengarna ska vara ett komplement till de stödformer som finns i dag och de ska användas för att stötta och uppmuntra kommuner och regioner att organisera och samla sina verksamheter så att alla barn och unga får del av kulturupplevelser och eget skapande genom konstnärer, musik- och kulturskolor, föreningar, studieförbund och andra aktörer, att satsa mer på jämställt och mångkulturellt arbete samt – inte minst – att öka barns och ungas egen delaktighet i beslut om innehåll och form i verksamheterna.

Av Aktionsgruppens slutbetänkande framgår också att det fortfarande saknas kunskaper och därmed forskning. Man vill att behovet av ett barnkulturellt forskningscentrum ska utredas och påpekar att det i dag är svårt att få pengar till forskning om barnkultur och att kulturpolitisk forskning med tonvikt på barn, och där barnen själva är tillfrågade, är närmast obefintlig. Det

behövs alltså mer forskning och resultaten av den forskning som pågår måste spridas.

I vår budgetmotion för utgiftsområde 17 föreslår vi att det av Svenska Spels överskott årligen under tre år avsätts 300 mnkr, till ett Handslag för barnkulturen.

4 Barnkulturdelegation

Inom ramen för den här satsningen vill Vänsterpartiet att det tillsätts en nationell barnkulturdelegation. Denna ska ha till uppgift att fördela medel till utveckling av verksamheter på lokal nivå för samverkan mellan förskola, skola, musik- och kulturskola, föreningar, studieförbund, barnkulturcentral, lokala och regionala kulturinstitutioner, fria kulturutövare osv. Pengar bör också avsättas för att utveckla konstnärliga och pedagogiska barnkulturprojekt och för att utveckla konstnärers och pedagogers kunskaper och arbetsvillkor. I samverkan med berörda myndigheter ska delegationen stödja de regionala aktörernas insatser samt utvärdera insatserna och redovisa dem till regeringen.

Delegationen bör också få i uppdrag att ta fram modeller och påbörja en kontinuerlig uppföljning av barnkulturen. Fortbildningar bör ordnas för pedagoger och skolledare, för bibliotekarier och för personal vid barnvårdscentraler. Det innebär att utbildningarna förutom det allmänna som gäller barns behov av och rätt till kultur även ska innehålla moment som rör genusperspektiv, HBT-kunskap, kunskaper om nationella och invandrade minoriteters kulturer.

Vi menar att kommunerna måste förpliktas att redovisa hur de tar sitt ansvar för att tillgodose alla barns och ungas rätt till kulturupplevelser och deltagande. Funktionshindrade barns tillgång till fritids- och kulturaktiviteter måste särskilt uppmärksammas och tillgodoses. Det måste gå att mäta att en utjämning kommer till stånd, såväl geografiskt som mellan pojkar och flickor, mellan barn med olika klassbakgrund och så vidare. Härvid bör delegationen, som också Aktionsgruppen gjort, samarbeta med BO. Av handslagets 300 mnkr föreslår Vänsterpartiet att 4 mnkr används till en barnkulturdelegation.

5 Maxtaxa i kulturskolan

I dag saknas det helt kultur- och musikskola i ett litet antal kommuner i landet. I desto fler kommuner är avgifterna så höga att de utestänger barn från familjer med låga inkomster. Kultur- och musikskolan bör skrivas in i skollagen och ett tak sätts för hur höga avgifter som får tas ut. Vi föreslår till att börja med en maxavgift på 500 kronor – en åtgärd som skulle kräva att ett antal fattiga kommuner får ersättning från staten på sammanlagt 28 mnkr för

Fel! Okänt namn på

det inkomstbortfall som sänkningen orsakar. På sikt ska kulturskolan utgöra en del av den generella välfärden och liksom grundskola och gymnasium vara kostnadsfri för eleverna.

Av det föreslagna handslagets 300 mnkr bör 28 mnkr användas till att införa en maxtaxa i kultur- och musikskolor.

Kravet på kommunerna att ha kultur- och musikskolor förs in i skollagen. Detta vill vi att riksdagen ger regeringen till känna.

6 Skolbibliotek

Skolbiblioteken är i dag av mycket skiftande kvalitet i olika kommuner och skolor. Förskolan saknar helt skolbibliotek, trots att det enligt en enig expertis är mycket viktigt att böcker och berättelser kommer in tidigt i barnens liv. Skolbiblioteken är lagfästa i bibliotekslagen – en lag som dock är alltför okänd för alltför många skolledare och lärare. Vänsterpartiet menar därför att skolbiblioteken bör skrivas in i skollagen. I övrigt hänvisar vi till vår motion om skolan.

Bestämmelserna om skolbibliotek förs över från bibliotekslagen till skollagen. Detta vill vi att riksdagen ska ge regeringen till känna.

Stockholm den 26 oktober 2006

Lars Ohly (v)

Marie Engström (v)

Elina Linna (v)

Kent Persson (v)

Siv Holma (v)

Wiwi-Anne Johansson (v)

Peter Pedersen (v)

Alice Åström (v)